

'De drie bruiloften van Manolita' door Almudena Grandes

Almudena Grandes beschrijft het leven van Manolita tegen de achtergrond van de Spaanse burgeroorlog en het regime van Generaal Franco daarna. De 18-jarige Manolita is de oudste dochter uit een gezin met haar vader, stiefmoeder, oudere broer Antonio, zusje Isabel, stiefzusje Pilarin en twee jonge tweeling broertjes. Ze wordt midden in de situatie van de burgeroorlog geslingerd wanneer haar vader met een valse beschuldiging wordt opgepakt en geëxecuteerd, haar stiefmoeder wordt gearresteerd en hun huis wordt afgepakt. Haar broer blijkt in het verzet tegen Franco te zitten en vraagt haar om wat klussen voor het verzet te gaan doen. In een wereld van onmenselijkheid, onrechtvaardigheid en verraad op elke hoek van de straat ontpopt Manolita zich als een nooit versagende jonge vrouw met een onkreukbaar innerlijk kompas. Zij trouwt 3 keer. Laat je als lezer meenemen in het verhaal om te ervaren van welke trouw haar 3 bruiloften getuigen!

Naast het persoonlijke verhaal van Manolita, met gewone mensen (die soms gewoon goed maar vaak heel fout zijn) en een aantal zeer kleurrijke en bijzondere mensen, is dit ook een verhaal over een zeer duister stukje Spaanse geschiedenis. Almudena Grandes' verhaal brengt je in de haarvaten van de beleving van deze realiteit. De levens, keuzes en dilemma's van twee generaties mensen in de Spaanse burgeroorlog en dictatuur uit de jaren 1930 tot 1975 komen tastbaar dichtbij. Welke keuzes maak je, als je geen kant meer op kunt? Wat doe je, als het leven van je familie en jezelf in gevaar is? Wat betekenen liefde en trouw in concrete zin?

Manolita wordt in bijna 700 bladzijden mijn heldin, samen met een aantal vrouwen die alles geven voor hun mannen, broers, vaders die in de Franco-hel van Porlier gevangen zitten. Het is bijna niet te verdragen wat je door haar ogen, en die van degenen die ze liefheeft, meemaakt.

Aanzet tot dit boek is het levensverhaal dat Isabel, in het boek het zusje van Manolita, in 2008 aan Almudena Grandes heeft verteld. Isabel was samen met haar jongere stiefzusje Pilarin naar een door nonnen geleide kostschool gebracht in Bilbao, een plek die haar voor haar leven heeft getekend.

De zinderende vertelkunst van Almudena Grandes schetst ook een deel van haar eigen geschiedenis en die van haar familie, zonder dat het biografisch is. Ze geeft een recent stukje geschiedenis van Spanje een plek en een gezicht. Het is een gezicht

dat je niet los wilt laten, schurend als het is door een mengeling van het mooiste en lelijkste dat wij mensen kunnen maken en zijn.

Uitgeverij   Signatuur, 2015
Pagina's   704
Vertaald   uit het Spaans door Mia Buursma en Rikkie Degenaar (*Las tres bodas de Manolita*)
ISBN   978 9056 725 259

Recensie door Olaf Janssen, juni 2016

Januari (openings)nieuws

Beste leensters en andere belangstellenden,

Rond de overgang van het oude naar het nieuwe jaar wil ik graag beginnen met mijn dank aan alle vrijwillig(st)ers en anderen die bijdragen aan het in stand houden en uitbreiden van de collectie en activiteiten van de vrouwenbibliotheek. Nog steeds ben ik even blij met al het werk van mijn steun en toeverlaat Jonna! Samen met Eline en Ingrid heeft zij dit jaar de hele catalogus op onze website gezet, zodat iedereen nu thuis online kan zien wat we allemaal in huis hebben. Dank aan jullie alledrie! Een groot deel van de website wordt gesierd met recensies van recent uitgegeven boeken. De boeken krijgen daardoor aandacht, belangstellenden kunnen kijken of een titel hen aan zou kunnen spreken en de bibliotheek is blij met nieuwe boeken. Veel dank dus ook aan Aarti, Esther, Frederika, Hannah, Ine, Kimberly, Kyra, Linda, Olaf, Sarah en Sereena! Afgelopen jaar moest een groot deel van de boekenkasten met inhoud tijdelijk verhuizen naar de opslag en weer terug, zodat de schade van verschillende lekkages vanuit de bovenburen hersteld kon worden. Veel leesgroep-sterren en een paar andere betrokkenen hebben ervoor gezorgd dat dit van een leien dakje is gegaan. Jullie allemaal veel dank hiervoor!

Het nieuwe literaire jaar in Utrecht begint zondagmiddag 17 januari met **Schwob de leesclub**. Op 9 verschillende locaties zullen leesclub-bijeenkomsten plaatsvinden, waar 9 verschillende mooie maar vergeten klassiekers besproken zullen worden. Deze klassiekers maken deel uit van de winteractie van Schwob. Sinds 2014 werken 10 uitgeverijen samen om elk half jaar ongeveer een tiental moderne klassiekers uit alle windstreken te (laten) vertalen en uit te geven. Klassiekers, must-reads uit de 20e eeuw, die om verschillende redenen nooit eerder in het Nederlands zijn verschenen, of al lang niet meer verkrijgbaar waren. De Schwob-organisatie (vernoemd naar een 19e eeuwse Franse schrijver en vertaler, en groot kenner van de wereldliteratuur) vraagt mensen overal ter wereld naar hun favoriete boeken, naar boeken die hun kijk op het leven hebben veranderd. Tijdens *Schwob de leesclub* kan men met lezers van hetzelfde boek in gesprek gaan onder leiding van een aantal schrijvers en critici. Aansluitend is er in De Winkel van Sinkel de klassiekersborrel, een vrolijk feest met meer info over de 9 boeken, klassiekersquiz en live muziek.

Helaas heeft, ondanks onze leesgroep en 4 titels van vrouwelijke schrijvers, niemand er aan gedacht om de vrouwenbibliotheek te betrekken bij dit leesclub-project. Komende week gaan we kijken of en hoe we alsnog zouden kunnen aansluiten. Eventueel nieuws hierover zullen we op de website plaatsen.

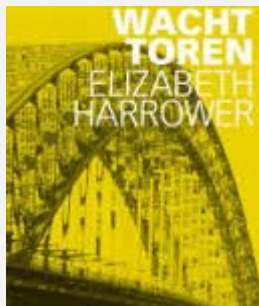
Kaartjes voor de bijeenkomsten zijn inclusief boeken verkrijgbaar via het Literatuurhuis en boekhandel Savannah Bay.

Meer info:<http://nl.schwob-books.eu/actie/live/index.php?p=4> en <http://www.letterenfonds.nl/nl/schwob>

Alle 'deelnemende Schwob-boeken' zijn rond de jaarwisseling uitgegeven. Een paar uitgelicht:

- *Angela Carter* (1940-1992) was een van de meest oorspronkelijke en fantasierijke auteurs van de 20e eeuw, geestig en energiek. **Het nichtje van de poppenspeler** (1967) gaat over de 15-jarige Melanie die na de dood van haar rijke ouders naar een onbekende oom in London verhuist. Hij blijkt een despoot te zijn die eens per maand een toneelstuk in de kelder organiseert. Melanie moet meespelen als Leda in 'Leda en de zwaan'. Onverwacht verandert het zwarte sprookje in een liefdesgeschiedenis.

- *Elisabeth Harrower* (1928) is een van de grote Australische schrijvers, omschreven als 'subtiel psychologe'. In 1971 stopte

ze abrupt met schrijven en raakte vergeten. In 2012 begint een uitgevers-echtpaar met het heruitgeven van haar werk in een reeks verwaarloosde klassiekers. **De wachttorens** (1966) is het nietsontziende verhaal van twee zussen die hun vader verliezen en door hun moeder in de steek gelaten worden. Laura's werkgever schiet hen te hulp. Hij blijkt echter ook een heel andere kant te hebben, en buiten woedt de Tweede Wereldoorlog. Clare, de andere zus, moet worstelen om zichzelf te behouden te midden van huiselijke en wereldlijke conflicten.

Artikel over *Elisabeth*

Harrower: <http://www.vpro.nl/boeken/artikelen/vpro-gids/2015/oktober/44-verwaarloosde-klassieker>
s.html

- De Amerikaanse *Penelope Mortimer* (1918-1999) was schrijfster en journaliste. In **De pompoeneter** (1962) vertelt een naamloze vrouw vanaf de bank van de therapeut haar verhaal. Ze is moeder van een aanzienlijk aantal kinderen en getrouwd met een succesvolle scenarioschrijver. Op het platteland bouwen ze een glazen toren om lang en gelukkig te leven. Maar de realiteit is anders. Ze is depressief en moet dag in dag uit omgaan met een overspelige echtgenoot, therapie sessies, filmsterren, het huishouden, bejaarde ouders, boodschappenlijstjes, jeugdherinneringen en toekomstdromen.

✘ *Elisabeth de Waal-Ephrussi* (1899-1991), geboren in Wenen, was de dochter van een Joodse bankier en baron. Na de Anschluss van Oostenrijk aan Hitler's Duitsland in 1938 verloor vader alles en moest de familie vluchten. Elisabeth de Waal schreef tijdens haar leven 5 romans die geen van allen werden gepubliceerd. Haar kleinzoon Edmund de Waal, zelf schrijver, vond het manuscript van **Het verborgen stadspaleis** (2013) in haar nalatenschap. Hierin heeft ze rijkelijk geput uit haar adellijke achtergrond en haar ervaring als ballinge en migrante. Het gaat over 3 mensen met Oostenrijkse wortels die in 1954 vanuit Amerika terugkeren naar Oostenrijk, dat toen nog door de geallieerden werd bezet. Op een feest ontmoet een meisje een welgestelde dandy waarmee een tragische maar onvermijdelijke liefdesgeschiedenis in gang wordt gezet.

In het begin van dit nieuwe jaar zijn er een aantal mooie tentoonstellingen, groot en klein.

- Deze winter eert het Kröller-Müller Museum t/m 17 april een van de belangrijkste Engelse beeldhouwsters met een grote overzichtstentoonstelling, **Barbara Hepworth: sculpture for a modern world**. De hele carrière van Barbara Hepworth (1903-1975) wordt stap voor stap in beeld gebracht, vanaf het begin in de 20-er jaren totdat zij aan het eind van haar leven een bekende kunstenares is. Haar sculpturen van hout en brons getuigen van groot vakmanschap. Ze worden afgewisseld met schilderijen, tekeningen en film- en fotomateriaal van de beeldhouwster aan het werk in haar atelier. De eigen rijke bronzen beelden collectie van het museum staat opgesteld in de beeldentuin. ✘

Barbara Hepworth studeerde in Leeds en Italië. Samen met Henry Moore en John Piper vormde ze de *Seven and Five Society* die vernieuwingen wilden brengen binnen de traditioneel ingestelde Britse kunstwereld na de Eerste Wereldoorlog. *Single Form* is haar grootste en misschien wel belangrijkste kunstwerk. Het staat ter nagedachtenis van Dag Hammarskjöld (die een bewonderaar van haar werk was) voor het VN-gebouw in New York. Ze is omgekomen tijdens een brand in haar atelier in Cornwall, dat tegenwoordig samen met haar woonhuis het Barbara Hepworth Museum and Sculpture Garden vormt.

De tentoonstelling laat zien hoe *Barbara Hepworth* uit aan de natuur ontleende vormen gebruikt, soms abstract, soms figuratief toegepast en een heel eigen handschrift ontwikkelt. Ze is daarmee van groot belang geweest voor de moderne beeldhouwkunst.

Meer info: <http://krollermuller.nl/barbara-hepworth>

✘ T/m 9 maart is in het Foam Fotografiemuseum in Amsterdam een overzicht te zien van het uitzonderlijke werk van de Amerikaanse **Francesca Woodman** (1958-1981) in de tentoonstelling **On being an angel**. Francesca Woodman groeide op in een kunstenaarsgezin en begon al jong met fotograferen. Ze studeerde zowel in Amerika als in Italië, waar haar familie vandaan kwam en waar ze samen de zomers doorbrachten. Haar werk bestaat grotendeels uit zwart-wit opnames, waarbij het belangrijkste onderwerp zichzelf is, meestal alleen, soms samen met een enkel model. Veel zelfportretten dus, die geen van alle een 'gewoon' portret zijn, open en naakt of juist verborgen, en allemaal bijzonder qua sfeer, zeggenschap, compositie en vormgeving. Ze onderzocht verschillende thema's als gender, representatie, seksualiteit en lichaam. Na haar korte leven (ze sprong uit het raam van haar flat) heeft ze een uitgebreide en bijzondere collectie foto's

nagelaten die een grote bijdrage heeft geleverd op de (zelf)portret-fotografie. Meer info: <http://www.foam.org/nl/museum/programma/francesca-woodman> De bijzondere documentaire *Francesca Woodman*, uitgezonden in 2012, schetst een beeld van haar uitzonderlijke talent en van de moeite die het m.n. haar ouders kostte om met haar zelfmoord in het reine te komen, zie: http://www.npo.nl/close-up/10-04-2012/AVRO_1514759

- Schrijfster en beeldend kunstenaar **Pam Emmerik (1964-2015)** was kort voor haar overlijden nog bezig met *Maanmensen*, een graphic novel die ze schreef in opdracht van Museum Boijmans van Beuningen. Het museum eert haar met een presentatie van de tekeningen in het prentenkabinet. *Maanmensen* is een persoonlijk document waarin Pam Emmerik vertelt over ervaringen, ideeën en reflecteert op kunst, politiek, religie, schoonheid en het museum. Meer info: <http://www.boijmans.nl/nl/7/kalender/calendaritem/1836/pam-emmerik>

Onlangs uitgebrachte titels:

 - De Zweedse *Astrid Lindgren* is 32 en heeft twee kinderen en een kantoorbaan als in september 1939 Duitsland Polen binnenvalt. Ze besluit een dagboek bij te houden, ***Astrid Lindgren, Oorlogsdagboek 1939-1945***. Vanwege haar werk bij de inlichtingendienst was ze beter op de hoogte van de toestand in Europa dan de mensen in haar omgeving en dat vind je terug in haar beschrijvingen. Naast vele oorlogsnotities schrijft ze over persoonlijke zaken als hamsteren en de angst van kinderen. De dagboeken geven een beeld van zowel de kinderboekenschrijfster als de geëngageerde en politiek actieve vrouw die ze gaat worden. Stukjes uit *Pippi Langkous*, dat in 1945 verscheen, worden ook genoemd.

- ***Er moet iets gebeuren*** van *Maartje Wortel* is het eerste boek dat bij uitgeverij Das Mag (motto: minder boeken aub) is verschenen. Het is een bundel met 13 deels samenhangende verhalen, die gaan over mensen met vaak doodnormale angsten en problemen. Ze ervaren een grote leegte en worstelen om die op te vullen. Maartje Wortel beschrijft dit tussen de bladzijden vol met allerlei dagelijkse handelingen. Haar verhalen zijn vervreemdend en toch volstrekt logisch, ordelijk en chaotisch, grappig en hard.

 - Van *Ida Simons* verscheen, na het postume succes van *De dwaze maagd*, nu het nog onvoltooide titelverhaal samen met een aantal andere nagelaten verhalen in ***Als water in de woestijn***. Een jonge modeontwerpster ontmoet een excentrieke familie. Na een gewaagd maar goed modeadvies wordt ze liefdevol in hun kringen opgenomen. Ze vragen haar een boek over hen te schrijven.

- ***Zenobia, slavin op het paleis*** is de 6e op waarheid gebaseerde historische roman van de Surinaamse schrijfster *Cynthia McLeod*. Vanuit Zenobia's perspectief, die slavin en eigendom is van Charlotte Elisabeth van der Lith (misi Graman), geeft ze niet alleen een beeld van het dagelijks leven van de slaven, maar ook van het leven van de notabelen, dat gevuld werd met feesten en partijen, ruzies en onenigheden, én de strijd die de machtige kolonisten aanbinden met gouverneur Mauritius in Paramaribo.

 - ***De drie bruiloften van Manolita*** is de nieuwe roman van de veelgeprezen Spaanse schrijfster *Almueda Grandes*. Hoofdpersoon Manolita is net 18 geworden als haar broer Antonio haar vraagt om hulp bij het verzet tegen dictator Franco. Ze gaat er op in en wordt een belangrijke spil in de strijd. Een van haar medeverzetssrijders blijkt haar ware liefde te zijn en dat verandert haar leven voorgoed. Onder de dictatuur kun je echter bijna niemand vertrouwen. Het verraad komt dichtbij en bedreigen hun vriendschappen en liefde. De commentaren over zowel Almueda Grandes als dit boek zijn erg enthousiast.

- In ***Hen tussen de haantjes*** beschrijft *Sophie van der Zee* hoe ze zich staande probeert te houden in de advocatuur, en gaandeweg afknapt op het mannenbolwerk naarmate ze hoger in de echelons van een groot kantoor aan de Zuid-as terecht kwam. Ze vertelt haar belevenissen origineel, humoristisch en nuchter, ook dat ze als haar carrière in de lift zit onverwacht op een vervelend en raadselachtige wijze haar baan kwijt raakt. Ze stelt dat de grote ziekte van de advocatuur is dat de heren niet door hebben hoe belangrijk het aandeel van vrouwen is. Onder pseudoniem geschreven om haar ervaring niet alleen tot dit ene kantoor te beperken.

- Recente Scandinavische thrillers, voor velen van de juiste komaf': ***De verdwenen Deense*** van *Sara Blaedel* (verschijnt uitgesteld in januari) is het 9e boek over de Deense rechercheur Louise Rick over een moord op een vrouw in Engeland; ***Annika 11 - Ijzer en bloed*** van *Liza Marklund* is het laatste in de serie over misdadjournaliste Annika Bengtzon, die een verontrustend berichtje ontvangt van haar zus waarna ze is verdwenen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten

 - Op 2 januari speelt Ulrike Quade Company ***De Wand*** naar het gelijknamige boek van *Marlen Haushofer*. Een vrouw

wordt overvallen door een apocalyptische ramp. Een onzichtbare wand scheidt haar van de rest van de wereld. Van het ene op het andere moment is haar bestaan teruggebracht tot het meest basale: de noodzaak om te overleven.

Meer

info: https://www.stadsschouwburg-utrecht.nl/programma/?maand=2016-01#modal=/programma/4980/Ulrike_Quade_Company/De_wand/

- Van 14 t/m 17 januari vindt in Den Haag het 'mooiste internationale literatuurfestival van Nederland' plaats in Den Haag. Tientallen internationale auteurs, grote Nederlandse schrijvers en veelbelovende nieuwkomers komen samen op **Winternachten 2016**. Het motto dit jaar is **Hello Darkness**, waarmee een zoektocht naar het gezicht van het kwaad aangegeven wordt, een stevig thema. De zoektocht van schrijvers naar licht en duister, ernst en ook een knipoog, grote thema's en de menselijke maat. Bezoekers kunnen met schrijvers in gesprek gaan over boeken en films, komen luisteren naar en/of deelnemen aan voordrachten, gesprekken en debatten. Op de openingsavond staat de vrijheid van meningsuiting centraal. Als 'ervaringsdeskundige' zal de Brits-Chinese schrijfster Jung Chang de 'Free the word'-speech houden. Andere schrijfsters en dichters die deelnemen zijn o.a. *Connie Palmen, Maud Vanhauwaert, Annelies Verbeke, Bregje Hofstede, Femke Halsema, Farah Karimi, Jennifer Clement, Margot Dijkgraaf, Renate Dorrestein* en nog veel meer. Kijk vooral op de site naar alle andere die te gast zullen zijn.

Meer info: <http://www.writersunlimited.nl/editie/10106>

- Op de slotdag van *Winternachten 2016* wordt in het Letterkundig Museum in Den Haag het **Schrijversfeest** gehouden. Hart van het programma is de uitreiking van verschillende letterkundige prijzen, o.a. de F.C. Bordewijkprijs die *Annelies Verbeke* zal ontvangen voor haar roman *Dertig dagen*. Momenteel is in het museum ook nog het schrijversprentenboek *Stoeten ritseldingen* over *Fritzi Harmsen van Beek* te zien. Meer

info: <http://www.letterkundigmuseum.nl/actueel/schrijversfeest2016> en <http://www.writersunlimited.nl/productie/schrijversfeest>

Bibliotheek-nieuws

Sinds kort hebben we in de bibliotheek een bookcrossing-plank. Hier staan boeken die we bijvoorbeeld dubbel hebben. Ze kunnen meegenomen worden en na lezing weer achter gelaten worden op een andere locatie met ook zo'n bookcrossingplank. Bookcrossing is een wereldwijde organisatie, in Nederland heel actief, waar 11 miljoen boeken door het land en de wereld lezen. Meer info over hoe het werkt op onze

website <http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/11/27/officiële-bookcrossing-zone-obczvrouwenbieb/> en <http://www.bookcrossing.com>.

Het catalogiseren op de vrijdag wordt nog steeds vervolgd. Dat betekent dat de bibliotheek voorlopig regelmatig op vrijdagmiddag open zal zijn. Voor de meest recente informatie hierover de kalender op onze

website: <http://vrouwenbibliotheek.nl/kalender/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

De hemel boven Parijs van Bregje Hofstede, *De vrouwen van het kalifaat* van Judith Neurink, *Hoe harder ik loop, hoe kleiner ik ben* van Kjersti Annesdatter Skomsvold, *Kwart over Gaza* van Anja Meulenbelt, *Miriam Shapiro; shaping the fragments of art and life* van Thalia Gouma Peterson

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/02/help-door-alix-ohlin/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/09/als-je-wilt-door-helle-helle/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/15/fluisteringen-van-liefde-smart-en-spreeuwen-door-julia-blackburn/>

<http://vrouwenbibliotheek.nl/2015/12/31/de-hormoonfabriek-door-saskia-goldschmidt/>

De leenbijdrage voor 2016 is opnieuw vastgesteld op € 25,-. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op banknummer NL71 INGB 0009 2669 95 ten name van Stichting Es Scent o.v.v naam en 'leenbijdrage 2016'. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek. Vanaf juli betaal je voor de rest van het jaar € 12,50.

Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden, de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Naast de aangekondigde openingstijden blijft het altijd mogelijk om op afspraak een bezoek te brengen aan de bibliotheek.

U bent van harte welkom.

Marjolein Datema

Utrecht, 31 december 2015/1 januari 2016